

LJUDSKI GLAS

glasilo „Kmetско-delavske zveze“

Izhaja vsako sredo in stane za vse leto 60 K, za pol leta 30 K, za četrt leta 15 K, na mesec 5 K; posamezna številka K 1'40. — V inostranstvu razmeroma več.

Vse dopise in pošiljke za uredništvo in upravništvo „Ljudskega glasu“, kakor tudi za tajništvo K. D. Z. pošiljajte frankirane na naslov: Ljubljana, poštni predal 168. Poštne proste so le reklamacije. Ustmena poročila: v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I.

Kako razumejo demokracijo naši demokratje.

JDS! Kako ponosno ime imajo! Jugoslovanska demokratska stranka! Že pri volitvah za konstituantno smo se jim smejali, ko so agitirali za kraljevino, v svojem imenu pa imajo ljudovlado! Da se ne bi še bolj tolkli po zobeh, so se izgovarjali, da delajo za demokracijo, da pa zdaj narod še ni zrel zanjo.

Potem smo imeli občinske volitve. Ali se spominjate, kako so se hvalili z Ljubljano, ki jim je edina dala nekaj glasov? Saj so jih dobili pravzaprav preklicano malo, toda več niti v Ljubljani niso mogli pričakovati. Dobili so 18 odbornikov od 48. Žalostna tista stranka, ki se mora s tako zmago postavljati... Seveda je slava hitro minila. Pri županskih volitvah so popolnoma pogoreli.

Ker imajo pa državno moč v rokah, se niso udali. Iskali so, kako bi ovrgli županske volitve, pa trajalo je cele mesece, predno so našli pezdor v sovražnikovem očesu. „Gospod Pesek je moralno nezmožen za župansko mesto.“

Zakon imamo, ki so ga Jedeesarji skovali. Ta zakon določa natanko, kdo sme in kdo ne sme biti kandidiran. Zato je morala vsako kandidatno listo pregledati sodna oblast, če ni na kom kak madež. Na g. Pesku takrat niso našli greha. Ko jim je bil ba na poti, so greh poiskali in rekli volilcem: „zmotili ste se, napačnega ste volili.“ Vlado imajo v rokah — zato so razveljavili ljubljanske županske volitve.

Nismo prijatelji g. Peska! Prav antipatičen nam je. Toda zdaj ne gre za njegovo osebo, zdaj gre za voljo ljubljanskih volilcev, ki so si ga izbrali za župana popolnoma pravilno. Na ta način ovrže vlada lahko vsako volitev, potem naj se volitve rajši sploh ne vrše več, vlada naj kar sama postavlja župane. Seveda bi bila taka samouprava popolnoma jedeesarska. Tako demokracijo si najbrž žele vsi jugoslovanski demokratje — in samostojneži, ki jim edini pomagajo v Belgradu in v Ljubljani. Kakor smo od nekdaj pisali: samostojneži niso nič drugega kakor liberalno-demokratska past na kmetско ljudstvo; pa še nekaj lepega je pri tej stvari. Dozdaj je veljalo, da mora obsodbe izrekat sodišče — najnovejši demokratizem pa je iznašel krajšo pot: vlada sama ve, kdo je kaj zakrivil; če ne ve, ji pa kak demokrat ali pa samostojnež pove...

Pri prihodnjih volitvah se bodo pa zopet ljudstvu laskali: ljudska volja nad vse! Za takrat glej, delavni človek, da si zapomniš ta čin ljudskih osrečevalcev!

Zedinjenje jugoslov. proletariata.

Na poziv izvrševalnega odbora Jugoslovanske socialdemokratske stranke za Slovenijo so se sešli delegati jugoslovanskih socialističnih strank: Jugoslovanske socialdemokratske stranke, Social-demokratske par-

tije Jugoslavije in Socialističke Radničke Partije Jugoslavije in so potem, ko so na sestankih dne 1. in 2. avgusta 1921. leta v Belgradu razpravljali o vseh vprašanjih, ki so v zvezi z zedinjenjem socialističnega gibanja v Jugoslaviji, soglasno sprejeli sledeče sklepe: Ugotavljajoči:

a) da tvori zedinjena Jugoslavija gospodarsko in politično enoto in doseže, da bode tudi delavsko socialistično gibanje zedinjeno zaradi uspešnega vodenja razrednega boja; b) da je nastal trenutek, ki dela to zedinjenje neobhodno potrebno radi skupnih akcij v obrambo proti socialni in politični reakciji, ki hoče zavladati v Jugoslaviji.

Delegati izvrševalnih odborov gori imenovanih socialističnih strank predlagajo svojim izvrševalnim odborom, da do končnega definitivnega zedinjenja ustvarijo eno organizacijo za skupne nastope v vseh važnejših vprašanjih in slučajih političnega in socialnega življenja v Jugoslaviji. Ta organizacija se bo imenovala: Socialistička zajednica Jugoslavije (SZJ) in stala na sledečih načelih:

1. V parlamentarnem delu tvorijo poslanci teh strank enoten klub in nastopajo v vseh vprašanjih kot celota.

2. Pri vseh važnejših manifestacijah in akcijah nastopajo te stranke skupno.

3. V vseh važnejših odločbah kakor tudi o položaju gibanja si bodo vse tri stranke medsebojno poročale.

4. Za izvršitev vseh teh nalog SZJ se ustvari stalen odbor 12 članov, po štirje člani od vsake stranke, katere določa izvrševalni odbor. Ta odbor se bo imenoval „Odbor zedinjenja“. Svoje delovanje hoče ta odbor uveljavljati v stalnem soglasju z izvrševalnimi odbori vseh strank.

5. Prvo delo odbora zedinjenja bo izdelava statuta, po katerem se bo delalo do končnega zedinjenja. Daljna naloga tega odbora je, da pripravi sporazumno z izvrševalnimi odbori skupni kongres zedinjenja in da izdela predloge za program in statut zedinjene stranke.

Za program zedinjene stranke bo vzel maksimalni program v glavnem iz erfurtskega programa, minimalni del programa, ki naj obsega praktične zahteve, se bo izdelal na osnovi dosedanjih programov vseh treh strank.

Statut bo zagotovil notranjo organizacijo zedinjene stranke kot enotno stranko za celo državo na popolnoma demokratski podlagi s proporcionalnim zastopstvom v vseh upravnih telesih in ustanovah stranke, s popolno svobodo v zastopanju stališča. Po statutu sklenjene akcije pa so obvezne za vse člane.

Kongres zedinjenja bo ugotovil splošna taktična načela in razmerje zedinjene stranke do delavskih socialističnih organizacij sveta, o čemer mu bo odbor zedinjenja predložil predloge.

Vse tri stranke izhajajo iz prepričanja, da je mogoče doseči socialistično družbo z razvojem proizvodnih razmer, ki zavzema danes odločno kapitalistično obliko, in z razrednim bojem proletariata. Torej ima socialistično gibanje pretežno razredni delavski značaj —

toda v svojem političnem delovanju stremi, da združi okrog delavskega razreda v ožjem smislu besede tudi druge družabne sloje mest in vasi, ki sprejemajo osnovna načela socializma in so pripravljeni zanje se boriti.

V vprašanju bojnih sredstev in poti za ustvaritev socialistične družbe smatrajo vse tri socialistične stranke organizirano razredno borbo delavskih mas za glavno sredstvo. Stranka pa se bo posluževala tudi vseh drugih sredstev, ki so ji v današnji družbi na razpolago in soglašajo z njenimi cilji in značajem. Sem spada tudi udeležba v javnih zastopih. Metode socialistične borbe se vedno prilagajajo sili delavskega razreda, objektivnim okoliščinam in stopnji družabnega razvoja.

Vse tri stranke stoje na stališču mednarodnega socialističnega edinstva. Toda z ozirom na današnje stanje v svetovnem socialističnem in delavskem gibanju bo rešil vprašanje mednarodne orientacije zedinjene stranke kongres zedinjenja. Do tedaj lahko vsaka stranka svobodno odločuje o tem vprašanju.

6. Ta sporazum stopi v veljavo z dnem, ko ga priznajo in ga sporazumno sočasno objavijo v vseh svojih glasilih izvrševalni odbori vseh treh strank.

V Belgradu, 2. avgusta 1921.

V. Bukšeg, Dragiša Lapčević, Vitomir Korač, Živko Topalović, Rudolf Golouh, Nedeljko Divac, Jovo Šmitran, Blagoje Bračinac, Zvonimir Bernot, Filip Kisovar, Ivan Tokan, Jože Kopač.

Uradnik in delavec.

Moč kapitalizma obstoji v razcepljenosti in medsebojnem sovraštvu proletariata. Kapitalizem se zaveda, da njegova moč ni naravna, zato stavlja vse svoje sile v to, da onemogoči združitev proletariata.

Proletariat so vsi delavni sloji, to je ona ljudska masa, ki si z žulji svojih rok ali svojim umom služi vsakdanji kruh; proletariat je po naziranju kapitalizma ona brezpravna masa, katere dedščina v življenju je le trud, delo, skrbi, pomanjkanje in — smrt. In to naziranje kapitalizma odgovarja, žal, tudi današnjemu položaju!

Kultura in tehnika sta delili proletariat v panoge in stroke. A delavci najrazličnejših strok se medseboj ne ločijo danes tako ostro, kakor ročni in duševni delavec. Oba tvorita celokupni proletariat, maso, ki prodaja svoje sile kapitalizmu. Ali ni vse eno, če kupuje kapital tvojo glavo ali tvoje roke? Bistvenega razločka med ročnim in duševnim delavcem torej ni.

In ravno duševnega delavca — uradnika se je izbral kapitalizem za svoj plen in orožje, kateri naj prepreči združitev proletariata. „Ti si buržoa, kot uradnik in inteligent si gospod in nikakor ti tvoj stan ne dovoljuje, da se bratiš z umazanim, znojnim delavcem!“ Tako govori kapitalizem uradniku. In res, uradnik dvigne svojo glavo, saj je gospod, in prične sovražiti delavca, ker ni izobražen, ker ne

zna dobro pisati in čitati, temveč le vrteti kramp in streči stroju...

Če pogledamo našega inteligenta — uradnika v njegovem svojstvu kot duševnega delavca, pa vidimo, da je njegovo gmotno in socialno stališče še slabše, nego stališče ročnega, toliko zasramovanega delavca. Njegova plača mu komaj zadostuje za preživljanje, za starost nima ničesar in ko onemore, mu sili usoda v roke beraško palico prav tako kakor ročnemu delavcu. Ko mu osivi glava, ga kapitalist ne pozna več za gospoda, temveč kakor sužnja ga vrže na cesto prav tako kakor ročnega delavca.

Zavedni proletariati se zaveda, da je le v združenju moč ter da si bo le združen priboril pravice, katere mu je ugrabil kapitalizem. On pojmuje to, ni pa dovolj močan, da bi odbijal vse napade svojega izkoriščevalca. Socialna ideja ni še dovolj globoko posegla v dušo vseh proletarcev, ki bi v bratstvu in slogi združili vse sužnje moderne kulture.

Uradnik je kot izobraženec mnogo kriv, da socialna ideja — osvoboditev proletariata izpod kapitalističnega jarma — tako polagoma in nesigurno pronica v življ. mase. On, ki pojmuje, da je le v združitvi z ročnim delavcem njegova rešitev, bi moral spoznati v delavcu svojega sotrpina, svojega brata, pa tudi svojega sobojčnika za svobodo iz moderne sužnosti; on, izobraženec, ki pojmuje in zna ceniti življenske sile delavca, bi moral stopiti k ročnemu delavcu in podati mu roko v znak bratstva in edinosti. Moral bi zbirati svoje sotrpine — delavce in jim nuditi izobrazbe, po kateri bodo spoznali visoki namen in cilj socialne ideje — ter postali bolj zmožni zanjo se boriti.

Proletarec — ročni in duševni! Vse življenske sile združujeta kapitalistu, ki si na žuljih in trudu vajinega dela zida palače in množi bogastvo. Vse to vidita — in vendar se sovražita. To sovražstvo je delo kapitalizma, zoper katerega se oba borita. Vajina borba, uradnik in delavec, pa bo uspešna le, če kljubujeta razdor, ki ga med vaju seje kapital — in se v bratstvu in slogi združita v en sam bojni tabor.

Iz stranke.

V glavni odbor socialistične zajednice Jugoslavije je delegiral izvrševalni odbor jugoslovanske social-demokratske stranke za Slovenijo sodruge: E. Kristan, Z. Bernot, R. Golouh in Iv. Tokan. Sodruga E. Kristan zastopa za čas njegove odsotnosti sodrug Koren iz Celja.

Šmartno pod Šmarno goro. V nedeljo dne 4. septembra se bo vršil ob 15. uri v gostilni pri "Tomažu" izredni občni zbor krajevne organizacije KDZ v Šmartnem pod Šmarno goro. Zadeva nujna! Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora gotovo udeleži.

Zreče pri Konjicah. Opozarjamo vse člane krajevne organizacije v Zrečah pri Konjicah, da sprejema članarino sodrug Turnšek vsako nedeljo popoldan na domu, Zreče št. 14.

Zob: (14. nadaljevanje.)

Socializem in vera.

Modrovanje navadnega človeka.

Če se imenujejo taki ljudje idealiste, ali ni to smešno? Dvakrat smešno pa je seveda, če zmerjajo taki "idealisti" druge ljudi z materialisti, pa ne morebiti zaradi kakkega umazanega materializma, sebičnosti, lenobe ali kaj podobnega, temveč zgolj zato, ker kot socialisti odkrivajo umazano sebičnost in lenobo idealistov. Ne zato, ker so zakrivali, temveč ker odkrivajo vso umazanost življenja sploh in dokazujejo, da katoličani ne živijo nič lepše nego pravoslavni ali protestantje, židje ali pogani, da vlada nad vsemi en sam svetovni nazor, ki pa ni idealističen, temveč kapitalističen.

Pogumna je ta beseda. O kapitalističnem svetovnem nazoru še nismo slišali. Vendar se sedanji splošno veljavni svetovni nazor ne more z nobeno drugo besedo bolj jasno označiti, zato smo ga imenovali kapitalističnega.

Kakor namreč ni idealističen, prav tako tudi ni materialističen. Veliko krivico bi de-

Sodrugi mu jo izročijo lahko tudi dopoldan na trgu pri cerkvi. Vsak član mora skrbeti, da bo imel vedno plačano članarino za naprej.

Dopisi.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Ker je deželna vlada zavrnila ugovore, ki so jih vložili klerikalei proti izidu volitev v naši občini, se je vršila v nedeljo dne 7. avgusta volitev župana in občinskih svetovalcev. Županom je bil izvoljen samostojnež Tomanič, za občinske svetovalce pa sodrugi Franc Mlakar, Ivan Flak in Matija Peršuh ter trije samostojneži. Klerikalcem, ki so sedeli nad 40 let v občinskem odboru, je s to volitvijo odklenkalo za vedno. Pri tej priliki omenjamo pa, da nam je res žal za nekatere ljudi, ki so bili izvoljeni v občinski odbor kot zastopniki malih kmetov in delavcev, ki so pa takoj v začetku pokazali, da so šli hote ali nehote klerikalcem na lim. Mi smo jim že pred občinskimi volitvami povedali, da je v naših vrstah mesto tudi za nje, in to ponavljamo tudi danes: Pristopite k našim občinskim odbornikom in k naši "Kmetško-delavski zvezi", ki jo bomo ustanovili v kratkem v našem kraju, in stvar bo v redu. Le tako bo mogoče za revnega kmeta in delavca v občini kaj doseči.

H koncu še kratko pripombo, namreč, da se ne smemo čuditi, če niso nič delali v korist delavnega ljudstva ljudje, ki so sedeli v občinskem odboru pol stoletje. Zakaj? Zato, ker niso nič znali. Česar se Janezek ni učil, tega Janez ne more znati! Tako so nas že v šoli učili. Da je to res, smo se prepričali pri prvi seji občinskega odbora, kjer so gospodje pokazali, da ne znajo — nič.

Našim sodrugom odbornikom pa priporočamo, da se poprimajo dela in da skušajo popraviti krivice, ki se v občini godijo posebno malim kmetom in bajtarjem. V delu za koristi revnega ljudstva je naš spas.

Kočevje. V "Jugoslaviji" se nekdo spotika na nepotrditvi "izvoljenega" župana gosp. Repovža, tačasnega načelnika postaje v Kočevju. Tudi mi bi se spotikali na tem, ker smo načelno za to, da naj povsod odloča ljudska volja, kar pa pri kočevskih volitvah ni prišlo do veljave. Pisec v "Jugoslaviji" trdi, da pri nas ni bila nobena stranka toliko močna, da bi postavila lastno kandidatno listo. Ta trditev je podla laž. Tudi mi smo postavili delavsko gospodarsko listo, da ni bila pravočasno vložena, se imamo zahvaliti le nemoralnosti NSS, ker so naše zaupnike na poti zadržali, da so listo za pet minut prepozno vložili. Seveda ni bila potem priznana. To je ne le podlost, je tudi nemoralnost politične stranke, ki hoče danes neko vlogo igrati.

Da pridemo k županu g. Repovžu, omenim le zadnji slučaj, ki se je odigral pretekli teden na kočevski postaji. G. Repovž, prihodnji župan mesta Kočevje ter načelnik postaje kr. državne železnice, ima neko umazano zadevo. Kot načelnik postaje je ob enem tudi nalagatelj in skladatelj raznega tovarnega blaga. Zato si je izbral nekega K. kot slamnatega moža, da je na

njegov obrtni list opravljal posel spediterja. Seveda je g. Repovž pri tej umazani zadevi več zaslužil brez dela, nego pa K., ki je moral še delavce in obrtni davek plačevati.

Pretekli teden se je vršilo o tej zadevi zasliševanje g. Repovža in g. K. po delegatu direktorije državnih železnic v Zagrebu. Po zaslišanju je bilo treba podpisati več zapisnikov, enega pa g. K. ni hotel podpisati, ker baje ni odgovarjal resnici. Ko je g. K. odšel iz pisarne, gre g. Repovž urnih korakov za njim ter mu da pred postajo tako zaušnico, da je mož padel ter si poškodoval pri padcu roko. O tem seveda bo govorilo končno besedo sodišče.

Strinjamo se z "Jugoslavijo" le v toliko, da bi bil zanjo g. Repovž res pravi župan z železno pestjo, pomilovanja vredni bi bili le mestni prebivalci in uslužbenci, ki bi imeli z njim kaj posla.

Končno zavračamo še to, da NSS v Kočevju napreduje. Kakšni elementi pa množijo njih vrste? Odkrito naj povedo, da pošteni delavci ne, temveč le uskoki in razni denuncijanti. Te jim pa mi radevolje pripuščamo, ker za take v naši stranki ni bilo in ne bo prostora.

Po svetu.

Pomoč Rusiji. Od 1. do 15. avgusta je bilo na ozemlje, kjer je lakota, vsega skupaj odposlanih 214 vagonov žita. V Semaru je do 20. t. m. dospelo 21 žitnih transportov z 1.700.000 pudi žita. Zaradi tega se je izseljevanje prebivalstva znatno pomanjšalo. V Saratovu je dospelo do sedaj 46.000 pudov žita.

Angleški rudarji hodijo pred vsemi drugimi delavci na svetu. Na zadnjem kongresu so sprejeli zahteve, ki uvažajo že novo dobo v delavskem gibanju: 30 urni delavnik, razdeljen na 5 dni v tednu; ukinjenje nadurnega dela; letno počitniško dobo 15 ur; obvezno ustanovitev kopališč po rudnikih; penzijo po 20 šilingov po izpolnjenem 60 letu; nacionalizacijo. Angleško delavstvo je že tako daleč pred vsem ostalim samo zato, ker se zaveda svojih pravic in je vse — organizirano!

Irska in Angleška. Devalera je v svojem odgovoru na ponudbo angleške vlade dejal, da je predloge angleške vlade predložil irskemu parlamentu, ki jih je soglasno odklonil, ki pa je pripravljen nadaljevati porazgovore na podlagi "vlade s privoljenjem vladanih".

Mirovna pogodba med Nemčijo in Zedinjenimi državami, ki je bila 25. avgusta podpisana, odgovarja versailleski mirovni pogodbi, vendar ne vsebuje določb o zvezi narodov, dalje teritorialnih, kazenskih in delavsko-pravnih določb.

Krščanski beli teror. Iz Baranje dohajajo žalostna poročila. Madžari izvajajo vedno večji teror proti našemu življu. Zato je naša vlada protestirala pri velesilah v Parizu in zahtevala njihovo intervencijo pri madžarski vladi.

Preki sod v Baranji. Madžari so ob zasledbi Bajce in Baranje proglasili preki sod, da bodo lažje in brez sodne obravnave lahko morili zavedno delavno ljudstvo, ki noče biti kužek raznim "krščanskim" škofom.

lahko idealna, a potem bi ne bilo Mojzesa! Če pa začneta roditi, postane raj kmalu premajhen, treba bo delati, da se razširi. Treba bo pa tudi umreti in napraviti prostora mladini! Dobro je premislil vse to pametni Mojzes, prav materialistično je razložil to v svojih knjigah o stvarjenju sveta. Vse, kar se rodi, mora umreti, smrt si prineseš že s seboj — podedovani greh.

Pa Mojzes je prav tako malo kriv na tem podedovanem grehu, kakor Marks na kapitalizmu. Oba sta le materialistično razložila, kar sta spoznala.

Ko se je začel raj izpreminjati, je postal iz njega pekel. Že Adamovi sinovi so se začeli med seboj pobijati. Iz najstarejše dobe — iz dobe očakov — imamo lepo zgodbo o skledi leče... Vse življenje je boj. Kdor ima želodec, ga mora napolniti, da ne pogine. Večje ribe požirajo male, ptiči tudi, vse živali, pa tudi ti, ki ješ govedino na svinjski masli. Pa če si še tak idealist, razbojnik si prav za prav! Če se ti smilijo živali, da zato ne ješ mesa, da si, kakor pravijo, vegetarijanec in živiš samo od moke, jajec, masla, mleka in zelenjave, ali ni bilo v jajcu tudi življenje? Ali nisi vzel kravi njenega mleka, ki je bilo

lali materializmu, če bi ga dolžili, da je zakrivil sedanjo umazanost življenja. Če se je v raznih oblikah boril z idealizmom, se je boril za resnico; če sta se idealizem in materializem borila zaradi imena Pravzroka, ali naj mu rečemo Bog ali Vesoljstvo, sta pač oba enako nedolžna. Če pa gre za naše človeško razmerje do tistega Pravzroka, moramo priznati, da je edinole materializem stalno odpiral pota spoznanja. Celo idealisti so se posluževali materialističnih delavnic, materialističnega orodja in načina iskanja resnice, če so hoteli podreti kakkega malika. S samim idealizmom bi ne bili dosegli ničesar.

Mojzes je kot materialist vložil Bogu v usta strašne besede: "V potu svojega obraza si boš služil svoj kruh!", čeprav je sicer njegovo stvarjenje sveta idealistično: "Vse je bilo dobro!" Seveda je bilo dobro, toda le tako dolgo, da je prišla kača. Odkod je ta kača? Od napuha, pravite. Pa odkod je napuh? Vse zastoj! Tudi kača je bila iz božjih rok, torej ni bilo vse dobro, Mojzesov idealistični raj je dobil takoj v začetku materialistično senco: "V bolečinah boš rodila!"

Raj je bil idealen samo dotlej, ko se je začel izpreminjati. Adam in Eva bi bila ostala

Vsi češkoslovaški državljani, ki so zaprti v Rusiji, bodo po ugodnem poteku tozadevnih pogajanj izpuščeni in odpravljeni v domovino.

V Neapolj je na nekem parniku prispelo 200 ruskih otrok, ki jih je neko društvo rešilo gladi. Takoj so jih desinficirali in zdravniško pregledali. Na njih obrazih se vidijo sledovi težkih trpljenj. Pripovedujejo o strašnih prizorih, ki sta jih povzročila glad in bolezen v Rusiji.

Češkoslovaški komunisti so izdali proglas, v katerem pravijo, da se osnuje nova komunistična organizacija za delavsko kulturo na Češkoslovaškem (komunistično vseučilišče), ki bo naperjena proti — socialnodemokratski „Delavski akademiji“.

Dolg češkoslovaške republike znaša 43 milijard 809,926.000 Kč.

Ostravski rudarji se pripravljajo na stavko. V več rovih so imeli shode, pri katerih so se sporazumeli, da bo vsak izmed njih prispeval posebne svote za stavkovni sklad.

Delavstvo edino lahko izvede uspešno akcijo proti novim vojam. „Le Peuple“ poroča, da je zveza seinskih strokovnih organizacij sklenila ustanoviti medorganizacijsko zvezo strokovnih organizacij čevljarjev, oblačilnih delavcev, kovinarske industrije, kemičnih delavcev in vseh vojnih industrij, ki bo pričela velikopotezno propagando proti izdelovanju novim vojam namenjenih stvari in predvsem municije.

Prvi znaki nove svetovne vojne. „Daily Telegraph“ poroča iz Južne Amerike, da se tam doli že čuti nemška konkurenca. Tam se nemški poljedelski stroji, železni in jekleni izdelki n. pr. prodajajo po 45 do 60 odstotkov ceneje kot angleški in ameriški izdelki. Dopisnik pozivlja domače producente, naj svoje cene po možnosti znižajo. — Tega angleški producenti pač ne bodo napravili v posebni veliki meri, pač pa bodo začeli domačo javnost šuntati proti nemškemu „ekspanzionizmu“.

Tedenske vesti.

Jugoslovanskemu proletariatu. Sodrugi in sodružice! Rusija je padla v najhujšo bedo; kolera, tifus in griža more njeno prebivalstvo, a neznosno slaba žetev, kakršne stoletja ne pomnijo, je povzročila smrtonosen glad za desetino milijonov ruskega naroda, neubranljiv in neznosen glad, glad, ki preti uničiti ruski proletariat in rusko kmetijsko prebivalstvo.

Ne oziraje se na obstoječe razlike je mednarodni proletariat spoznal svojo imperativno dolžnost, da s svojimi sredstvi prihi na pomoč ruskemu proletariatu in ruskemu narodu v tej njegovi katastrofalni nesreči.

Jugoslovanski proletariat je obvezan, v zednici s svojimi razrednimi brati celega sveta storiti isto.

Zato socialistične stranke v Jugoslaviji apelirajo na jugoslovanski proletariat in pozivljejo svoje organizacije, sodruge in sodružice, da takoj in nemudoma prično z zbiranjem prispevkov za omejevanje gladi in epidemije v Rusiji.

prilavljeno za mladiče ali pa bi bilo šlo v njeno meso in kri? Tudi pšenično zrno bi bilo rodilo novo življenje, če ga ne bi bil zmlel in snedel, kakor delaš tudi z vsemi drugimi rastlinami, ki ti diše! Poznamo tvoj želodec, saj imamo sami prav takega!

Čemu se kažeš idealista, ko nisi in ne moreš biti? Lepo materialistično priznaj resnico, ki ni nič lepša, če jo skrivaš. Nasprotno! Grša je, ker živiš — skregan sam s seboj — dvojno življenje, eno, kakršno bi rad, drugo pa, kakršno moraš. Eno lepo, drugo grdo. Ker hočeš biti boljši od drugih, se delaš lepega na zunaj, od znotraj se pa poznaš in — preklinjaš!

Pobeljeni grobovi!

Vsa sedanja umazanost življenja izvira iz te dvojne morale. Idealisti se imenujemo, materialisti pa smo. Čemu bi mislili na večnost, ko si jo pa lahko kupimo z denarjem. Če sami ne bomo imeli časa plačati za par večnih maš, damo pa v oporoko tako določbo, nebesa so nam zagotovljena, če bomo imeli denar.

S tem je postal denar bog. Za posvetno življenje je imel denar v vseh časih odločilno

Zbrani prispevki naj se pošljejo odgovarjačim strankinim tajništvom v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu.

Socialistična zaednica Jugoslavije.

Minister za socialno politiko je odobril kredit za pomoč onim osebam, ki so pobegnile pred madžarskimi četami iz Baranje. Ti krediti bodo nakazani mestni občini v Osijeku, kjer je v okolici nastanjenih več tisoč delavcev iz Baranje.

Zaposlenje baranjskih beguncev. Velik del beguncev iz Baranje je nameščen na državnem posestvu Belje. Med njimi je veliko število delavcev in kmetovalcev. Minister za agrarno reformo je odredil, da se slovanskim beguncem, katerih je okrog 3000, razdeli 10.000 oralov zemlje. Razdeljevanje se je že začelo. Ostali begunci se zaposlijo v tvornicah. Neslovanski inteligenci se je dovolilo odpotovati preko Jugoslavije v Avstrijo.

Čevlji za nas. „N. W. Tagblatt“ piše, da so jugoslovanski trgovci na orientalskem sejmu v Bratislavi kupili za 2 in pol milijona češkoslovaških čevljev. Pa nikar ne mislite, da bodo trgovci te čevlje zastoj razdeljevali revnim ljudem, temveč bodo, ker so na Češkoslovaškem poceni, delali pri nas mastne dobičke.

Vpeljava dinarske edinice na pošti. Ministrstvo za pošto in brzojav je odredilo, da se od 1. septembra dalje na vseh poštah uradih v kraljevini vrše vplačila in izplačila samo v dinarjih.

Radi sarajevskega delavskega doma je socialistična delavska stranka interpelirala pri vladi v Belgradu in pokrajinski upravi v Sarajevu. Vlada je odredila, da se dom preda njegovemu lastniku, glavnemu delavskemu savezu za Bosno in Hercegovino. Listi poročajo, da se je ta predaja vršila že v četrtek.

Poškodovana industrijska podjetja. V tvornici v Kreki je izbruhnil požar, ki je napravil okrog 300.000 din. škode. Požar je povzročila električna iskra pri destiliranju špita. Preko milijona kron škode je vsled požara utrpela tudi vareška železarna, v kateri je ogenj uničil strojni oddelek.

Zanimiv prirodni pojav v Srbiji. V selu Stagovu v južni Srbiji so 10. t. m. opazovali obenem z močnim potresnim sunkom vulkanski izbruh, pri čemer je iz tri štirijaške metre širokega žrela letelo ogelje, pesek in neka modra tekočina v zrak. Potres v Skoplju je bil gotovo v zvezi s tem izbruhom.

Mahinacije trboveljske družbe. Naprej piše: „Nedavno smo brali v časopisju, da je Trboveljska družba sklenila z vlado novo pogodbo, po kateri ji je bilo dovoljeno podražiti premog. Potrebo podražjenja premoga je baje dognala neka komisija, o kateri nihče ne ve, kdo in kaj je bila. Prijatelj (?), ki je čital to polemiko, nam je poslal z Dunaja poročilo prve komisije, ki je ob zadnjem štrajku ugotovila gospodarsko stanje Trboveljske premogokopne družbe“. To poročilo objavlja „Naprej“ v štev. 191. in prihodnje, da bo občinstvo samo sodilo o postopanju družbe.

besedo. Toda za boga so postavile denar šele tiste verske organizacije, ki so prodajale za denar ne samo posvetno blago, ampak tudi večno zveličanje.

Začetke take trgovine z zveličanjem smo imeli že v srednjem veku. Strašni verski boji so se vršili zaradi tega, a vendar pravo trgovino na debelo je omogočil šele kapitalizem. V zvezi s kapitalizmom je pa ta „idealizem“ omogočil sedanjo gonjo za denarjem, ki prekaša vse prejšnje. Šele zdaj smo prišli tako daleč, da zmerja materialiste tisti trgovci, ki trguje z večnostjo, ki prodaja za drag denar tisto blago, ki ga nima! Kapitalizem je sin liberalizma, toda nikdar ne bi bil mogel doseči sedanje svoje moči, če se ne bi bil združil z največjo firmo sveta, s „krščansko družbo za uvoz zveličanja“. Šele ta firma je dala kapitalu tisto absolutno vrednost, da ni več gospodar samo nad vsemi proizvodnimi sredstvi, temveč tudi nad človeškimi dušami. S tem je dobil kapitalizem v zakup tudi filozofijo, danes prodaja s pomočjo imenovane in še nekaterih drugih družb idealizem na debelo in na drobno tako, da so si ga začeli kupovati za rezervo že celo — socialisti.

Preko Soluna so dospeli v Gjevgelijo novi kozaki Wranglovci, v številu kakih 2500, ki jih bodo uporabljali za vzdrževanje miru v „južnih“ krajih.

Rasputinov morilec aretiran. V Varšavi so aretirali bivšega ruskega častnika Juzupova, ki je ubil Rasputina, meniha, ki je pravzaprav vladal v caristični Rusiji par let predno je propadla.

Znani revolucionar Boris Savinkov, ki je nastopil proti boljševškemu režimu, je bil prijet in zaprt v Moskvi.

Ruski denar. Francoska vlada je ukinila naredbo, ki prepoveduje uvoz katerikoli ruskih novčanic, namenjenih kamorkoli.

Trgovinsko brodogradnja. V Varšavi sestoji iz 78 parnikov v Vzhodnem morju in 329 v Belem morju. Jadernic ima Rusija v Vzhodnem morju in v Belem morju okrog 100. Velik del brodov potrebuje popravila.

Najbolje, da ne misli več na to. Italijansko zunanje ministrstvo je objavilo vrsto člankov o papeški državi. V teh člankih ministrstvo ugotavlja, da Italija ne more priznati na svojem ozemlju kake papeške suverenitete in da mu ne more izročiti niti najmanjšega kosčka zemlje, ker bi to pomenilo nje kapitulacijo pred Sveto Stolicco. Na koncu pravi, da je najbolje, če se papež zadovolji s sedanjim položajem in opusti vsako stremljenje po samostojni državi.

Kulturni boj v Češkoslovaški. Jutri se v vseh katoliških cerkvah začne enotna akcija za verske šole, proti kateri pripravljajo socialisti in ostale svobodnomiselne stranke protestno zborovanje.

Silne žrtve elementarnih nezgod. Pri velikem potresu na Kitajskem v decembru l. l. je padlo, kakor so sedaj uradno dognali, 200 tisoč ljudi kot žrtve pogrezojočih se gor. Živina je bila istotako uničena, nič bolje ni bilo s hišami 75 štirijaških milj na okrog.

Gospodarstvo.

Poljedelska razstava v Sarajevu. Poljedelsko ministrstvo je odobrilo veliko industrijsko in poljedelsko razstavo domačih proizvodov v Sarajevu od 24. do 27. decembra t. l.

Poljedelsko bogastvo Danske. Francoski konzul Tisseraud, ki je bil pred svetovno vojno na Danskem, je tedaj poročal svojem ministru o poljedelskem bogastvu Danske sledeče: Kraljevina Danska obsega 193.244 kvadratnih kilometrov z 2 milijona 605.000 prebivalci (t. j. manj prebivalcev kot Pariz). Vendar dosega mednarodna trgovina Danske poldrugo milijardo frankov (francoskih) letno, a trgovska mornarica šteje 3698 ladij. V enem letu je Danska izvozila 29.000 konj (kolikor cela Francija); 122.000 glav debelega blaga (trikrat več kot Francoska); 100.000.000 kg svežega in nasoljenega mesa (18krat več kot Francoska); 80.000.000 kg masla (4krat več kot Francoska) in milijon jaje dnevno. Ta povoljni pridelek moramo pripisovati razumnemu gospodarstvu in velikemu razvoju zadrugarstva. Prva zadruga mlekarne je bila na Danskem ustanovljena 1882.

Ne mislimo tukaj na tiste lažsocialiste, ki so na Slovenskem že od nekdaj prodajali idealizem zato, „ker se drže Slovenci svoje vere“. Tudi manufakturni trgovci so na Slovenskem pred kratkim še prodajali reševino, „ker Slovenci nimajo okusa za moderno blago“. Pa v manufakturi so izpremenili slovenski okus zaradi dobička, konkurenca jih je prisilila, da prodajajo danes moderno blago, v filozofiji pa ne marajo izpremeniti tistega okusa večine, ker bi s tem trpela firma.

Na take trgovske socialiste ne mislimo. Pač pa mislimo na resne socialiste, ki zamenjavajo materializem z egoizmom in govorijo v tej zmoti proti materialističnemu svetovnemu naziranju. Tako zamenjavanje je danes skoro splošno v navadi. Svetovno naziranje je kapitalistično, idealizem pomeni altruizem, materializem pomeni egoizem, vere so pa le formalna stvar, vse ozko zvezane s kapitalizmom, ki mu dajejo s svojim blagoslovom moč nad dušo in telesom in s tem tak vpliv na mišljenje in čustvovanje sedanjega pokolenja, da nimajo kapitalističnega svetovnega nazora samo kapitalisti, temveč vse sedanje ljudstvo s tistimi vred, ki se proti kapitalizmu bore.

leta, a danes jih je nad tisoč, v katerih se zbira mleko 900.000 krav, to je 80 odstotkov pridelka mleka v celi državi.

Nafta v okolici Debrecina. Na Madžarskem v okolici Debrecina je odkrita v globini 850 metrov nafta, ki je mešana z vodo. Strokovnjaki upajo, da pridejo v še večji globini do čiste nafte.

Madžarska žetev je dala letos 12 milijonov 31 tisoč meterskih centov raznih živil.

Zložba poljedelskih zemljišč. Deželna komisija za agrarske operacije v Ljubljani je izdala brošuro o zložbi poljedelskih zemljišč, ki popisuje namen in koristi zložbe za udeležene poljedelca in uradno zložbeno postopanje. Brošuri priklopljena sta tudi dva načrta, iz katerih se razvidi, kako izgleda zemljišče pred in po zložbi. Ker je zložba velike važnosti za naše kmetijske razmere, se kmetovalci opozarjajo na to brošuro, ki jo dobe tisti, ki se resno zanimajo za to zložbo, brezplačno pri deželni komisiji za agrarske operacije v Ljubljani.

Prodaja sejmskih legitimacij in znakov za poset „Ljubljanskega velikega semnja“, ki upravičujejo do polovične vožnje po vseh železnicah kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in do brezplačnega vstopa v vse sejmske prostore za ves čas trajanja semnja, so prevzele podružnice Jadranske banke, dalje podružnice Ljubljanske kreditne banke ter špedicijska tvrdka „Balkan“ delniška družba za mednarodne Transporte. Za Črnomelj in okolico razprodaja sejmske znake Mestna hranilnica v Črnomlju. V Metliki razprodaja znake g. Leopold Gabrijan in Anton Rajmer. Za Ptuj in okolico je prevzela razprodajo legitimacij in znakov Pletarska šola v Strnišču pri Ptuj, v Cerknici pa gremij trgovcev. Legitimacija z znakom stane 100 K.

Ugodnosti za obiskovalce „Ljubljanskega velikega semnja“ v Ljubljani od 3. od 12. septembra 1921. Upoštevajoč velik pomen „Ljubljanskega velikega semnja“ za naše narodno gospodarstvo, so naše državne oblasti priznale razstaviteljem in obiskovalcem številne ugodnosti. Obiskovalci, ki se izkažejo z legitimacijo in sejmskim znakom, plačajo v času od 20. avgusta do 20. septembra 1921 za vožnjo do Ljubljane in nazaj v vseh razredih potniških vlakov vseh železnic v kraljevini SHS polovično vožnjo. Ako pa imajo razen tega potrdilo ministrstva trgovine in industrije, da posetijo Ljubljanski veliki semanj, so v času od 3. do 12. septembra upravičeni uporabiti na progi Belgrad Ljubljana tudi brzovlake proti polovični voznini. Ta ugodnost bo prišla zlasti posetnikom iz vzhodnih delov naše države v prilog.

Razno.

Ljudsko štetje v Rusiji, ki ga sovjetska vlada potrjuje kot zanesljivo, izkazuje 133 milijonov prebivalcev na ozemlju boljševiške republike. Na istem ozemlju je leta 1912. živelo 145 milijonov ljudi, v vojni je Rusija izgubila 3 milijone, 8 milijonov je torej umrlo za časa, ko so Rusijo napadli zunanji in notranji sovražniki, in okrog enega milijona ljudi je pa kot emigranti pobegnili v inozemstvo.

Morska voda kot sirovina. Na Norveškem se je osnovala družba, ki bo iz morske vode proizvajala na leto okrog 100 ton kovinskega magnezija. V resnici se nahajajo v slani vodi soli, ki je po učenjaskem mnenju še veliko bolj pripravna kovina kot pa aluminij, lito železo in jeklo.

Češkemu romanopiscu Jirasku, ki je te dni obhajal sedemdesetletnico, je ljudstvo poklonilo 1 milijon Kč darila. Jirasek je tudi nam Slovincem dobro znan po svojih romanih tako n. pr. „Pasjeglaveh“.

To je pa res. Ameriški senator Borah je predložil washingtonskemu parlamentu predlog, naj bi se ameriška stalna vojska znižala od 150.000 ljudi na 100.000, kar bi pomenilo prihranek 100 milijonov dolarjev. Poizkusi bombnih letalnih napadov na vojne ladje so dokazali, da izmeče Amerika najmanj 240 milijonov dolarjev za vojno mornarico dobesedno v zrak.

Uboga prohibicija. Ameriški kongres je odobril zakon, ki dovoljuje destilacijo in proizvodnjo alkoholnih pijač za domačo porabo. To pomeni, da je zopet dovoljeno alkoholiziranje po mili volji in da v Ameriki prevladujejo še vedno pijanci nad treznimi ljudmi.

A. L.

Michigan Film Co., družba z neomejeno zavezo.

Prosto po Jaroslavu Machi.

Gospod Fejtanc, ravnatelj čikaške kaznilnice za mladostne zločince, je sedel pri svoji pisalni mizi in mirno podremaval. Trkanje ga je vzdramilo; kakor srna je poskočil s stola v kolikor ga seve ni oviral vsega spoštovanja vredni trebušček, pregnal je zaspanec iz oči plavajočih v masčobi ter skušal doseči svoj stari, srepi uradni pogled.

Vstopil je Viljem Kostrol, eden izmed gojencev njegove poboljševalnice, ki je pravkar prebil dvoletni tečaj v kaznilnici radi predrzne krađe in ropa v vlaku pacifične železnice. Danes je zaključena doba njegove kazni, skoro pozdravi zlato svobodo.

Gospod Fejtanc si je slekel suknjič, da bi lažje uradoval, položil ga je preko stola, na katerega je obenem z največjo težavo položil svojega rojstva mast in kosti ter začel: „Moj dragi Kostrol, danes se torej ločiva, ni li res!“ Ogovorjeni, visok mladenič črnih las in iskrih oči iste barve, je pokimal in odgovoril v zaupnem glasu, kakor je bil vajen govoriti s svojimi tovariši: „Da, gospod ravnatelj, z največjo boleščjo v srcu moram potrditi vaše vprašanje. Resnično, prav nerad zapuščam vaše zdravišče, kjer je tako vzorna postrežba in izborna kuhinja. Zagotavljam vas, gospod ravnatelj, da fižola v solati, ki sem ga pri vas jedel vsak dan zjutraj, opoldne in zvečer, ne pozabim nikdar, dokler bom živ!“ Gospod Fejtanc se je nasmehnil in kimal pritrjujoč z glavo, kakor da pozna prav dobro to blaženost kaznilnične kuhinje. Toda, ko je mladenič govoril, so se njegove misli mudile že zopet pri debelušni Aneti, ki je tako lepo negovala poželjenja njegovega želodca.

Za trenutek je nastala mučna tišina, ki jo je motilo le tiktakanje budilke in oddaljeno vrvenje velemesta. Zelena muha se je baš vsedla na najvišjo točko pleše gospoda ravnatelja, se podrsala po gladki plošči tja doli na nos in ga tako zbudila iz opojnih sanj. Razjarjen prežene gospod ravnatelj rušilca svojega miru z rdečo veliko ruto in prevrne pri tem tintnik na tla.

„Propuščam vas torej, Kostrol, prej pa vam dam še dober svet in nekaj malega gotovine na pot v novo življenje. Koliko ste star, Viljem?“

„Osemnajst let, gospod ravnatelj!“

„Torej še mladenič. Boljše bi vam pristojalo kozo bit ali slepe miši loviti, kakor pa ropati po vlakih. Imate starše?“

„Samo mater, gospod ravnatelj. Oče je umrl skoro ko sem prišel na svet,“ je odgovoril mladenič in globoko vzdihnil.

„Hm, to je slabo. Vse matere so navadno slabe žene, kadar naj bi delile leskovo olje lastnim otrokom. Znete sploh kaj delati?“

„Preje sem snažil čevlje pred kolodvorom, gospod ravnatelj, in prodajal časopise. Tudi znam dobro veslati, boksati se in prav dobro kričati!“

„To je malo, toda tudi s tem se morete pošteno preživljati. Slišite, Kostrol, pošteno! Pustite ropanje, krađe in drugo, kakor že imenujete svoje vesele dogodke. Spomnite se na svojo staro mater in bodite pridni, čeprav ubog človek. Koliko mislite, da meri vaš vrat?“

„Moji ovratniki merijo 41 centimetrov, gospod ravnatelj!“

„No, vidite! Pustite torej tuje reči pri miru. Tako velika vrvice se v Združenih državah vedno za vas najde! Sedaj pa ostanite z Bogom!“ Podal je mladeniču roko in obenem pet dolarjev obljubljenih podpore. Potem je suho zavrnil njegovo zahvalo in ga spremil k vratom pisarne, kjer je dobil propustno listino.

Ko se je zopet vrnil v svojo pisarno, je opazil, da mu je zmanjkalo s prsta desne roke, ki jo je podal Viljemu, težak, zlat prstan. Ni se jezil. Samo z roko je mahnul po zraku in pomislil: „Nevem, nevem, če smemo pri spretosti njegovih prstov računati na njegovo poboljšanje in če ne bode skoro zopet naš gost.“

(Dalje prihodnjič.)

Založba in last konzorcija „Ljudski Glas“.

Oblastem je odgovoren Andrej Svetek.

Tiska: Tiskarna J. Pavliček v Kočevju.

Čitajte naše brošure!

„Pot k socializmu“

Spisal Dr. Oton Bauer. • Prevel F. Uratnik.

Cena samo 2 K.

Naroča se pri „Centralnem tajništvu JSDS v Ljubljani, poštni predal 168“.

Edini list, ki brezobzirno zastopa Vaše koristi, ki neustrašeno brani Vaše pravice, je:

**N
A
N
A
P
R
E
J**

**delavski
dnevnik**

Zatorej sezite po njem! Oklenite se ga! Naj se naroči po več somišljenikov na en Naprej! Le „Naprej“ spada v naše družine!

Proč z meščanskimi listi!

Mesečno stane 24 kron.

Naroča se pri upravi „Naprej“, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

Splošno kreditno društvo

v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4 %

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadrugnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvo ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskontujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti, ako porabljaate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 12—, za podgane in miši K 12—; za ščurke, a posebno močna vrsta stane K 20—; posebno močna tinktura za stenice K 15—; uničevalec moljev K 10—; prašek za uši v obleki in perilu K 10— in 20—; proti mravljam K 10—; proti ušem pri perutnini K 10; prašek proti mrčesom K 10— in 20—, proti ušem pri ljudeh K 5— in 12—; mazilo za uši pri živini K 5— in 12—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) K 10—.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 45, Petrinjska ul. 3.

COSULICH-LINE

= TRST-AMERIKA =

**New-York — Buenos-Aires —
Rio di Janeiro — Santos
Montevideo**

Brezplačna pojasnila in prodaja voznih listov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana

Kolodvorska ulica 26.

„V boj za občino.“

Brošurica „V boj za občino“ vsebuje poljudno razloženo volilni red za občinsko zastopstvo. Temu so pridejana tudi praktična navodila. Cena ji je 6 K. — Naroča se pri Centralnem tajništvu JSDS in KDZ v Ljubljani, poštni predal 168.